

## **ПАНФІЛОВ ОЛЕГ ЄВГЕНІЙОВИЧ**

*Національний університет «Одеська юридична академія»,  
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,  
кандидат юридичних наук*

### **РОЛЬ ГРОМАДСЬКОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ У РОЗРОБЛЕННІ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ І ПРИЙНЯТТІ РІШЕНЬ**

Громадські формування мають значний обсяг прав у публічно-правовій сфері. Це дозволяє їм ефективно реалізовувати соціальні, економічні, політичні, культурні та інші інтереси своїх членів. Поряд з цим, сьогодні зростає роль громадських формувань саме як інструменту впливу громадян на державну владу. Іншими словами, особа, засновуючи громадське формування або набуваючи в ньому членство, отримує можливість застосовувати не лише індивідуальні засоби та способи здійснення безпосередньої демократії (влади народу), але і колективні. До останніх, зокрема, належать громадська експертиза, громадський контроль, громадські обговорення, консультації з громадськістю тощо. Необхідно зазначити, що природа цих заходів тісно пов'язана із розвитком так званої партисипативної демократії (або демократії участі).

Сутність партисипативної демократії концептуалізується в тому, що у період між виборами громадськість обмежена у здійсненні впливу на владу. Відповідно, представники, які обираються на місцевих і всеукраїнських виборах, не можуть повністю забезпечити інтереси населення, а, тим більше, кожного її члена [1]. Як наслідок, у суспільстві виникла необхідність створення засобів постійного впливу на державу, що і являє собою демократія участі. В цьому аспекті партисипативна демократія і громадські формування співвідносяться як зміст та одна із його форм [2].

Вищу ступінь обов'язковості для суб'єктів публічного адміністрування мають результати таких напрямів діяльності громадських формувань, як громадські експертизи. Згідно з п. 2 Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 р. № 976, Громадська експертиза діяльності органів виконавчої влади (далі – громадська експертиза) є складовою механізму демократичного управління державою, який передбачає проведення громадськими формуваннями безпосередньо та через громадські ради оцінки діяльності органів виконавчої влади, ефективності прийняття і виконання такими органами рішень, підготовку пропозицій щодо розв'язання суспільно значущих проблем для їх врахування органами виконавчої влади у своїй роботі [3]. Громадська експертиза проводиться на підставі запиту громадської ради, котрий розглядається суб'єктом публічного адміністрування, та затверджується його наказом або

розпорядженням протягом 7 робочих днів. Після цього суб'єкт владних повноважень передає або надсилає документи, щодо яких буде проводитись експертиза.

Під час проведення громадської експертизи орган не може ніяк втручатись у діяльність суб'єкта проведення експерти, а навпаки повинен максимально сприяти їй. Кінцевим актом зазначеної процедури є прийняття громадським формуванням або громадською радою експертних пропозицій, котрі повинні містити обґрунтовану оцінку діяльності органу виконавчої влади та ефективності прийняття і виконання ним рішень, програм, реалізації владних повноважень; а також пропозицій щодо розв'язання суспільно значущих проблем та підвищення ефективності діяльності органу виконавчої влади.

Важливою особливістю громадської експертизи є те, що суб'єкт публічного адміністрування зобов'язаний не лише врахувати пропозицію, проте розробити і затвердити за результатами розгляду експертних пропозицій заходи, спрямовані на їх реалізацію; після чого подати громадському формуванню письмову відповідь про результати розгляду експертних пропозицій та заходи, спрямовані на їх реалізацію, з одночасним розміщенням відповідної інформації на власному веб-сайті. Отже, громадська експертиза є сьогодні єдиною формою участі громадського формування, котра повністю відповідає природі партисипативної демократії.

Окрему увагу слід приділити також громадським антикорупційним експертизам, котрі регулюються ст. 55 Закону «Про запобігання корупції» [4]. Антикорупційна експертиза проводиться з метою виявлення в чинних нормативно-правових актах та проектах нормативно-правових актів факторів, що сприяють або можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень, розроблення рекомендацій стосовно їх усунення. У випадку, якщо під час проведення громадської антикорупційної експертизи були виявлені такі фактори, вони повинні бути обов'язково розглянуті суб'єктом видання або прийняття відповідного акту, його правонаступником або суб'єктом, до якого перейшли відповідні нормотворчі повноваження у даній сфері. Тобто, результати громадської антикорупційної експертизи володіють відносно нижчою прикладною значимістю (виходячи із термінологічного позначення): вони підлягають лише обов'язковому розгляду (грубо кажучи – ознайомленню з ними), і навіть не врахуванню (як рішення громадських рад) чи реагуванню на них (як на результати громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади).

### **Список використаної літератури:**

1. Абрам'юк І. І. Демократія участі: механізми громадської участі на місцевому, регіональному та національному рівнях. *Базове навчання кандидатів на участь у мережі. Матеріал до курсу*. 2014. № 7. С. 5.
2. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 р.

№ 996 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/996-2010-%D0%BF> (дата звернення: 28.04.2021).

3. Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.11.2008 р. № 976 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/976-2008-%D0%BF> (дата звернення: 28.04.2021).
4. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014р. № 1700-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1700-18> (дата звернення: 28.04.2021).

**Ключові слова:** громадська експертиза, партисипативна демократія, антикорупційна експертиза, корупція, громадські організації.

**Ключевые слова:** общественная экспертиза, партисипативная демократия, антикоррупционная экспертиза, коррупция, общественные организации.

**Key words:** civil expertise, participatory democracy, anti-corruption expertise, corruption public organizations.

### **САНДУЛ ЯНА МИКОЛАЇВНА**

*Національний університет «Одеська юридична академія»,  
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,  
кандидат юридичних наук*

## **ЩОДО ПИТАННЯ РОЗГЛЯДУ ЗАПИТУ НА ІНФОРМАЦІЮ**

На шляху становлення України як демократичної, соціальної, правової держави, інтеграції до Європейського Союзу та здійснення реформування публічної служби в цілому, та органів виконавчої влади зокрема, важливого значення набувають питання щодо захисту прав і свобод людини і громадянина, що передбачає необхідність встановлення паритетності у взаємовідносинах між державою і громадянами, та необхідності запровадження ефективних способів впливу людини на функціонування органів державної влади. Одним із таких дієвих способів впливу на законність та дієвість діяльності органів державної влади є право на інформацію, яке реалізується шляхом подання запиту на інформацію.

У той же час, значна кількість питань, пов'язаних з адміністративно-правовим забезпеченням права на інформацію через подання запиту на інформацію залишається невирішеною, що свідчить про актуальність обраної теми дослідження.

Варто акцентувати увагу на тому, що запит на інформацію є одним із найбільш результативних способів забезпечення прав громадян та водночас виступає ефективним способом контролю за законністю діяльності розпорядників публічної інформації. Вбачається, що можливість подання запиту на інформацію є невід'ємним чинником демократизації всієї системи публічного управління, її відкритості, результативності та ефективності. Взаємодія органів розпорядників публічної інформації з громадянами внаслідок подання ними запитів